

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ

№169 ЛЮТИЙ
2020

Директор видання
Маргарита Юрченко

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх
Київ, 04053
тел. (44) 486 2878
(44) 486 2812

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

АМУ: хроніка, події, коментарі

Віталій Кличко: АМУ у бюджетному процесі 2020 року відстояла 48,5 млрд грн надходжень до місцевих бюджетів

стор. 3

Олександр Слобожан: Конституційні зміни мають гарантовано закріпити за місцевим самоврядуванням ресурси, необхідні для якісного здійснення повноважень

стор. 6

Життя українських громад

Кривий Ріг, Тернопіль, Одеса, Харків, Миколаїв, Фастів, Андрушківська ОТГ, Козелецька ОТГ, Опішнянська ОТГ

стор. 9

ПУЛЬС РЕФОРМ

Концепція АМУ щодо змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади

стор. 12

Консультації спеціалістів

Роз'яснює Аналітичний центр АМУ:

Особливості виконання Закону про зменшення штрафів за порушення трудового законодавства
ТОП-10 норм Закону «Про повну загальну середню освіту» для місцевого самоврядування

стор. 13

Місцеве самоврядування за кордоном

Досвід Європейських міст

стор. 19

Актуальна тема

Ринок землі: що отримають регіони?
Стаття директора Аналітичного центру АМУ
Я.Рабошука у «Дзеркалі тижня»

стор. 22

www.auc.org.ua

Видання здійснене в рамках Проєкту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проєкту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

Асоціація міст України презентує:

Видання підготовлене АМУ в рамках проєкту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС). Публікація демонструє позитивний вплив реформ на життя людей та розвиток громад. Збірка буде корисною практикам місцевого самоврядування, медіа-спільноті та усім зацікавленим у темі реформування місцевого самоврядування.

” У цей випуск Книги успіхів увійшло близько 80 історій, які на конкретних прикладах доводять позитивний вплив реформи з децентралізації на життя громад та зростання їх добробуту. А отже, країна рухається у правильному напрямі, передаючи на рівень місцевого самоврядування більше повноважень та ресурсів. І цих досягнень у жодному випадку не можна втратити, адже спроможні громади – це запорука сильної держави, - Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан**.

Попередні випуски КНИГИ УСПІХІВ та інші видання АМУ доступні на сайті Асоціації www.auc.org.ua у розділі БІБЛІОТЕКА

ПРАВЛІННЯ АМУ СХВАЛИЛО КОНЦЕПЦІЮ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ ТА ПОЗИЦІЮ ЩОДО МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

18 лютого у Києві відбулося засідання Правління Асоціації міст України, у якому взяли участь близько 30 міських, селищних, сільських голів, а також народний депутат України Руслан Требушкін і радник Голови АМУ з муніципальних питань Оксана Проган.

Відкрив засідання Голова АМУ, мер Києва **Віталій Кличко**. У вітальному слові він окреслив напрямки діяльності Асоціації міст України у наступному році та наголосив, що АМУ у бюджетному процесі 2020 року відстояла **48,5 млрд грн** надходжень до місцевих бюджетів. «Для забезпечення врахування інтересів місцевого самоврядування Асоціація міст України брала активну участь у підготовці та доопрацюванні законопроектів про Держбюджет-2020 та змін до Бюджетного кодексу на всіх стадіях їх розгляду. Завдяки активним діям АМУ вдалося відстояти законодавчі положення, що забезпечать додаткові надходження до місцевих бюджетів. І вдалося відхилити багато пропозицій, що спричинили б негативний вплив на бюджетне забезпечення громад. У результаті АМУ не допустила втрат місцевих бюджетів в обсязі 22,2 млрд грн та залучила до бюджетів громад додатковий ресурс - 26,3 млрд грн»,

- наголосив В.Кличко.

Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан** звітував про виконання рішень Правління АМУ у 2019 році.

Найбільш активне обговорення викликало питання щодо змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Правління Асоціації міст України одногослосно підтримало розроблену АМУ Концепцію щодо змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Концепцією пропонується запровадити дворівневе місцеве самоврядування: первинний рівень - муніципалітет (один або декілька населених пунктів з навколишніми територіями); вторинний рівень - область (спільні інтереси жителів муніципалітетів області). Також пропонується, що державну виконавчу владу в АР Крим, областях та повітах здійснюють виключно територіальні представництва органів державної влади. Порядок та способи координації вказаних територіальних представництв визначаються законом. Компетенція органів місцевого самоврядування й надалі поділятиметься на власну та делеговану державою.

Зупинення та скасування актів органів місцевого самоврядування здійснюватиметься виключно у судовому порядку, а державний нагляд за делегованою державою компетенцією - територіальними представництвами органів державної влади в порядку та випадках, що визначаються законом. Повністю Концепцію АМУ щодо змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації влади читайте на стор. 12.

Правління Асоціації міст України також наголосило, що при опрацюванні остаточного тексту проєкту змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади є вкрай важливим залучення представників АМУ.

Олександр Слобожан представив Правлінню АМУ пропозиції щодо міжбюджетних відносин. Так, передача на місця протягом 2014–2019 років виконання комплексу видаткових повноважень спричинила деструктивний вплив на результати вирівнювання – стрімко та відчутно зростала нестача коштів у громад на реалізацію всіх переданих державною повноважень і забезпечення соціально-економічного розвитку на місцях, оновлення інфраструктури тощо. Тому виникла необхідність внесення змін до системи горизонтального вирівнювання.

Пропонується переглянути механізм горизонтального вирівнювання податко-спроможності бюджетів міст обласного значення, бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних бюджетів, а саме:

- підняти нижню межу індексу із 0,9 до 1,0;
- базову дотацію спрямовувати до бюджетів у 100 відсотковому обсязі замість діючих 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету 1,0;
- реверсну дотацію спрямовувати до держбюджету в обсязі 20 відсотків замість діючих 50 відсотків суми, що перевищує значення такого індексу 1,1.

У результаті покращиться фінансова спроможність місцевих бюджетів, оскільки:

- більше коштів у вигляді базової дотації буде спрямовуватися до бюджетів менш спроможних громад;
- у бюджетах більш фінансово забезпечених громад буде менше забиратися коштів у вигляді реверсної дотації.

Як наслідок, у розпорядженні органів місцевого самоврядування буде більше коштів для виконання власних та делегованих повноважень і це дозволить:

по-перше, забезпечити надання населенню кожної громади гарантованих державою суспільних послуг на однаковому якісному рівні;

по-друге, спрямовувати більше коштів на соціально-економічний розвиток тери-

торій, розбудову інфраструктури тощо.

Правління АМУ схвалило позицію Асоціації міст України щодо міжбюджетних від-

носин та доручило Виконавчій дирекції вжити заходів для реєстрації відповідного законопроекту.

Правління обговорило та схвалило Стратегію АМУ з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2020-2022 роки та План заходів щодо реалізації Стратегії на 2020 рік. Ці документи розроблені у співпраці з Проєктом

«Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС). Стратегія визначає бачення та підходи АМУ щодо створення умов для рівноправної участі жінок і чоловіків у процесі прийняття рішень на місцевому рівні та в АМУ, а також рівного доступу до управління і користування ресурсами місцевого економічного розвитку. Головна мета схвалення Стратегії – сприяння впровадженню європейських стандартів рівності в умовах проведення децентралізації.

Правління Асоціації також прийняло рішення про прийом у члени АМУ. Голова АМУ мер Києва **Віталій Кличко** зазначив, що до Асоціації міст України вступило 50 нових членів і тепер Асоціація налічує 878 громад, з яких 486 ОТГ.

Також члени Правління обговорили організаційні питання діяльності АМУ та схвалили ряд рішень, зокрема про План роботи Правління та Виконавчої дирекції АМУ на 2020 рік, про проведення Українського муніципального форуму та Загальних зборів АМУ.

З усіма рішеннями Правління АМУ можна ознайомитися на сайті Асоціації www.auc.org.ua у розділі Про АМУ.

«ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ. ПОГЛЯД МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ» - КРУГЛИЙ СТІЛ ЗА УЧАСТІ МІСЬКИХ ГОЛІВ

18 лютого в Інституті Горшеніна відбувся круглий стіл, у якому взяли участь Виконавчий директор АМУ Олександр Слобожан, Житомирський міський голова Сергій Сухомлин, Славутський міський голова Василь Сидор, Бучанський міський голова Анатолій Федорук, Новокаховський міський голова Володимир Коваленко, Баранівський міський голова Анатолій Душко. Модератором заходу виступила директор з комунікацій Інституту Горшеніна Наталія Клаунінг.

Олександр Слобожан: Конституційні зміни мають гарантовано закріпити за місцевим самоврядуванням ресурси, необхідні для якісного здійснення повноважень

Виконавчий директор АМУ Олександр Слобожан на початку обговорення зауважив, що першим успіхом децентралізаційного процесу стала реформа міжбюджетних відносин, відповідно мали впроваджуватися і наступні етапи, а конституційні зміни мають бути фінальною крапкою для завершення реформи.

Також він нагадав про концептуальні засади децентралізації - створення муніципалітетів, які спроможні надавати якісні послуги громадянам. Тому поспіх в підготовці конституційних змін шкідливий не тільки для реформи, а й для місцевого самоврядування загалом. Окремо О.Слобожан підкреслив необхідність обговорення змін до Конституції з залученням якнайширшого кола зацікавлених сторін, адже саме під час майбутніх обговорень змін до Конституції важливо чітко зрозуміти, що і яку модель взаємодії пропонує центральна влада.

Сергій Сухомлин: Перш ніж вносити зміни до Конституції, слід прийняти Муніципальний кодекс

Житомирський міський голова вважає, що перед внесенням змін до Конституції слід затвердити Муніципальний кодекс. Децентралізація несе низку проблем. У першу чергу - це відсутність відповідальності центральних органів влади за ті рішення, які вони продукують або приймають. Простий приклад: якщо освітня субвенція недостатня і неправильно порашована, то закривати недодачу має місто. Минулого року ми за рахунок міста закрили близько 50 млн грн зарплати вчителям за освітньою субвенцією. Якщо я як мер не виплатив зарплату, на мене чекає кримінальна відповідальність. Якщо міністерство неправильно порашувало і не надало кошти, ніякої відповідальності немає і ніхто ці гроші не поверне. Тому, якщо ми говоримо про зміни до Конституції, то перед цим слід було б опрацювати і прийняти Муніципальний кодекс, в якому б чітко встановлювалася відповідальність, права й обов'язки центральних органів влади та місцевого самоврядування. Чесні паритетні умови, згідно

з якими, якщо парламент встановлює пільги, то повинен дати фінансовий компенсатор для цих пільг. Якщо місто приймає політичне рішення, яке виходить за межі його повноважень, він теж повинен нести за це відповідальність. Водночас позитивний аспект децентралізації - це зростання місцевих бюджетів і можливість конкурувати за людей.

Василь Сидор: Влада намагається залізти у кишені громад, продовжуючи відкритий шантаж і грабіж

Славутський міський голова вважає, що процес децентралізації на теперішньому етапі не стимулює розвиток двох головних, стратегічних напрямків - утримання виробничих потужностей і створення нових, та демографічної ситуації, яка прямо впливає на процес розвитку відповідних територій.

Сьогодні в Славуті ми віддаємо понад 60% доходної частини бюджету на делеговані центральною владою повноваження і залишаємося в результаті з мінімальними коштами. Але це неправильно: це не державницький підхід, це спекулятивний підхід. І, на жаль, 2019 рік не змінив ситуацію, незважаючи на надії на нову владу, яка мала оцінити ситуацію. Вони зберегли базу, сформовану попереднім урядом, і тепер намагаються ще більше навантажувати місцеві бюджети - досить згадати виключення пайової участі для забудовників і зміни у застосуванні акцизного податку. Влада намагається залізти у кишені громад, тому що місцеві бюджети сьогодні - це кошти, які платять люди, що живуть на цих територіях.

Анатолій Федорук: Центральна влада щороку намагається перебрати на себе доходну частину місцевих бюджетів

На думку міського голови Бучі, реформу з децентралізації, розпочату в 2015 році, проводили в поспіху і з помилками, в результаті чого центральна влада сьогодні має можливість зловживати повноваженнями.

Реформа не охоплює всі органи місцевого самоврядування, і це наслідок того поспіху, який був п'ять років тому, коли реформа починалася. І ті зміни, які пропонують сьогодні, знову супроводжуються поспіхом і не враховують деяких моментів. Не всі області мають перспективні плани, за якими міста обласного значення можуть приєднувати до себе адміністративні одиниці - на жаль, це стосується і Київської області. Також не зрозуміло, яка модель буде в результаті нинішньої реформи, оскільки в уже затверджені перспективні плани кулуарно вносять зміни. Центральна влада кожного фінансового року намагається перебрати на себе доходну частину бюджету з органів місцевого самоврядування. Йдеться про пайові частини, податок на нерухомість, є загроза навіть для ПДФО, який планують розділити між місцевим, обласним і державним рівнем. Поспіх, з яким зараз відбуваються процеси вдосконалення законодавства і тим паче зміни до Конституції, може фактично створити дискомфорт, який ми будемо «героїчно» долати.

Володимир Коваленко: Місцевим громадам необхідні чіткі правила взаємовідносин з центральною владою

Новокаховський міський голова підкреслив, що децентралізація - це чітке визначення правил між центральною і місцевою владою. Сьогодні всім потрібно зрозуміти - тільки коли будуть чисті, чесні та відпрацьовані правила взаємовідносин, які дозволять планувати, закладати кошти, робити проекти, розраховувати на свої

можливості, на фонд регіонального розвитку, можна буде говорити про те, що процес децентралізації завершено і реформа працює.

Анатолій Душко: Перш за все необхідно виробити зрозумілі критерії розподілу бюджетних коштів

На жаль, в країні відсутні критерії розподілу бюджетних коштів. За чотири роки «успішна» Баранівська громада не побачила жодної копійки грошей з бюджету регіонального розвитку, жодного кілометра доріг, відремонтованого з державного дорожнього фонду. Децентралізація важлива, але з нею трохи загралися наші «архітектори». Радше за все, не всі вони вміють грати в шахи. Потрібно було робити це ще швидше, адже існування районних адміністрацій і райрад на території громад, які охопили великі території, - це все одно, що дві господині на одній кухні.

Наприкінці заходу **Олександр Слобожан** наголосив, що найкращий контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування може здійснювати лише громада, яка проживає на певній території. Саме тому важливо поступово створювати і розвивати інструменти партисипативної участі, адже та місцева влада, що постійно консультується з громадою, передбачатиме контроль громадськості.

Організаторами заходу виступили Інститут Горшеніна за підтримки інтернет-порталу LB.ua.

ПІДПИСАНО МЕМОРАНДУМ МІЖ АСОЦІАЦІЄЮ МІСТ УКРАЇНИ ТА КОАЛІЦІЄЮ СТОЛИЧНИХ МІСТ АМЕРИК ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ КЛІМАТУ

27 лютого у Києві підписано Меморандум про співпрацю проти кліматичних змін між АМУ та Коаліцією Столичних міст Америк.

Документ підписали: від Асоціації міст України - Виконавчий директор **Олександр Слобожан**, від Коаліції Столичних міст Америк - Генеральний секретар **Себастьян Наварро**.

Партнерство передбачає сприяння налагодженню співпраці та консолідацію зусиль, спрямованих на активну діяльність муніципалітетів щодо скорочення викидів та запобігання кліматичних змін. Згідно Меморандуму, АМУ та Коаліція спільно реалізовуватимуть міжнародні та національні проекти, спрямовані на поліпшення стану навколишнього природного середовища України.

Церемонія підписання відбулася в рамках Форуму «Кліматичні амбіції», організаторами якого виступили: Громадська організація Центр Суспільних Комунікацій та Українська Кліматична мережа у співпраці з Асоціацією міст України та за підтримки проєкту EU4Climate спільно з Комітетом Верховної ради з питань екологічної політики та природокористування.

Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан**, виступаючи перед учасниками Форуму, зазначив, що питання запобігання змінам клімату, пристосування до кліматичних змін стає сьогодні для міст надзвичайно актуальним, оскільки приблизно 70% викидів CO₂ в атмосферу припадає саме на міста і містечка. Тому одним із ключових питань успішної реалізації енергетичної та кліматичної політики є побудова комунікацій між усіма зацікавленими сторонами, в тому числі з органами місцевого самоврядування.

КРИВИЙ РІГ

Міські школи та дитсадки переходять на роздільний збір сміття

У 2020 році в рамках реалізації Міської екологічної програми з міського фонду охорони навколишнього природного середовища виділено кошти на придбання для закладів освіти 220 блоків для роздільного збору ресурсноцінних компонентів твердих побутових відходів (скло, пластик, папір, метал). Ці контейнери будуть розміщені у всіх школах та 42 дитсадках Кривого Рогу. Окрім того, 18 контейнерів будуть встановлені у комунальних закладах охорони здоров'я.

Головна мета - забезпечення роздільного збору відходів у комунальних установах міста та формування екологічної культури та свідомості у підростаючого покоління.

ОДЕСА

Сонячні панелі на дахах житлових будинків

Одеські комунальники найближчим часом планують встановити дахові сонячні електростанції на десяти житлових будинках. Згенерована електроенергія продаватиметься у загальну мережу за «зеленим» тарифом. На реалізацію проєкту з міського бюджету виділено 16,5 млн грн.

За розрахунками Департаменту житлово-комунального господарства Одеської міської ради, місто зможе заробляти на «зеленій» електроенергії

близько 4 млн грн на рік. Тобто інвестиції у СЕС окупляться за чотири роки.

Передбачається, що чверть коштів, які надходитимуть від кожної СЕС, акумулюватиметься на рахунку того будинку, на даху якого вона встановлена, і згодом направлятиметься на його обслуговування.

ХАРКІВ

Місто суттєво оновить тролейбусний парк

Харківська міська рада планує оновити близько 80 відсотків тролейбусного парку.

Так, 57 однокісних тролейбусів будуть придбані за рахунок кредитних коштів Європейського банку реконструкції та розвитку. З них 43 вже надійшли до міста і остання поставка очікується у березні.

Ще 48 тролейбусів, у тому числі двокісних, Харків закупить за кошти кредиту Європейського інвестиційного банку. Контракт ще знаходиться

на узгодженні в ЄІБ.

Окрім того, у Харкові невдовзі будуть презентовані кілька нових тролейбусних маршрутів.

Раніше місто капітально відремонтувало сто трамваїв і продовжує модернізувати електротранспорт.

АНДРУШКІВСЬКА ОТГ ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Новації громади у сфері
управління відходами

На початку 2020 року Андрушківська громада налагодила процес вивезення побутових відходів. Раз на місяць трактор їздить вулицями і забирає мішки зі сміттям від осель мешканців. Головне, що комунальне підприємство вивозить ТПВ у спеціальних мішках єдиного кольору та з логотипом. Вартість мішка складає 15 грн – це і є плата за послугу. Придбати його можна у комунальному підприємстві або у старости. Тож, купуючи спеціальний мішок, людина автоматично сплачує місячний тариф за вивезення сміття з одного подвір'я.

Це не перша новація Андрушківської ОТГ щодо поводження з відходами. Так, у селах громади встановлено спеціальні контейнери для сортування сміття, куди можна викидати папір, пластик, скляні пляшки.

ТЕРНОПІЛЬ

Ternopil. Rada4you -
новий міський data-сервіс

Міська влада Тернополя впроваджує електронні інструменти залучення городян до процесу управління. Нині тривають випробування нового сервісу «Ternopil. Rada4you», створеного на основі відкритих даних щодо результатів голосувань депутатів міської ради. Раніше, щоб знайти голосування за певне рішення, необхідно було відкривати кожен файл окремо. Новий застосунок автоматично опрацьовує ці дані, а отже – виборці, не витрачаючи багато часу, швидко і легко отримують доступ до усіх голосувань депутатів.

Тернопільський міський голова **Сергій Надал** зазначив, що реалізація проєкту «Місто у смартфоні» зараз серед головних пріоритетів. У Тернополі вже створені та успішно працюють електронні сервіси, серед яких відкритий бюджет, карта ремонтів Тернополя, інтерактивна карта реєстру комунального майна, карта відповідальності прибирання міста взимку, сіті-бот «Назар» тощо.

ОПІШНЯНСЬКА ОТГ ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

Електронні щоденники
та журнали

В Опішнянській опорній школі впроваджуються інновації: заклад забезпечено високошвидкісним інтернетом, у тестовому режимі працюють електронні щоденники та класні журнали. Додаток «Моя школа» для доступу до журналів та щоденників можна встановити на смартфон чи ноутбук. Система дозволяє спростити освітній процес та в онлайн режимі обмінюватися інформацією усім сторонам процесу: батькам, педагогам та дітям. Отримавши особистий ключ, батьки можуть побачити, не виходячи з дому чи роботи, оцінки дитини, відвідуваність, зауваження вчителів щодо поведінки. Як зазначив голова ОТГ **Микола Різник**, найближчим часом планується обладнати кожний шкільний кабінет ноутбуком, а також придбати інтерактивну дошку.

МИКОЛАЇВ

Громадський бюджет фінансуватиме учнівські проекти

Громадський бюджет Миколаєва може поповнитися новою номінацією - «Шкільний Громадський бюджет». З такою пропозицією вийшла Координаційна рада.

Пропонується визначити кілька тематик, за якими можна буде подавати проекти шкільного Громадського бюджету: інфраструктурні; культурно-мистецькі; оздоровчо-спортивні; просвітницькі; наукові та технічні. Авторами таких проектів зможуть бути учні міських закладів освіти віком від 14 до 18 років. На фінансування

шкільних проектів пропонується виділяти 10-20% загального обсягу коштів Громадського бюджету. Наприклад, на 2021 рік це буде ресурс в обсязі 2,7 млн грн. Граничний кошторис одного проекту не буде перевищувати 300 тис грн.

Остаточне рішення щодо нової номінації Громадського бюджету має прийняти міська рада.

КОЗЕЛЕЦЬКА ОТГ ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громада модернізує шкільні котельні

У школах Козелецької громади активно проводиться модернізація котельень, які потребували оновлення через застарілість або задля енергоефективності.

Так, Скрипчинська школа - це вже восьмий заклад, де від часу створення ОТГ виконано відповідні роботи з переобладнання. Раніше котли замінені в школах у Білейках, Ставиському, Лихолітках, Булахові, Бобруйках, Козелецькій гімназії №1 та в Омелянівському садочку.

Сучасні твердопаливні котли потужніші та економніші, тому громада, отримуючи економію бюджетних коштів, може створити комфортніші умови для учнів.

ФАСТІВ КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

«Мала культурна столиця України»

Фастів переміг у конкурсі Українського культурного фонду «Мала культурна столиця України». В рамках конкурсу було представлено проект створення культурного простору «Фастів – місто єднання» як осередку модернізації системи цінностей суспільства, спрямованих на міжкультурний діалог. Його мета - промоція цілісного іміджевого образу Фастова, підсилення ролі культури у суспільному розвитку,

На реалізацію проекту у 2020 році Фастів отримає від Українського культурного фонду 15 млн грн. Як зазначив мер Фастова **Михайло Нетяжук**, перемога в конкурсі дозволить реалізувати в місті протягом 2020 року ряд культурно-мистецьких проектів загальнодержавного значення та підготуватися до гідного представлення України в конкурсі «Європейська культурна столиця».

КОНЦЕПЦІЯ

Асоціації міст України щодо змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади

Ми, уповноважені представники сільських, селищних, міських рад, рад об'єднаних територіальних громад – Правління Асоціації міст України, вітаємо рішення Президента України щодо відкликання проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» №2598 від 13.12.2019 для доопрацювання з усіма зацікавленими сторонами. З метою завершення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації центральної влади, забезпечення балансу загальнодержавних та місцевих інтересів, створення комфортного життєвого середовища жителів міст, селищ, сіл, забезпечення цілісності країни, висловлюємо наступну позицію.

Конституційні зміни повинні ґрунтуватися на таких засадах:

- Конституція – це суспільний договір щодо правил співжиття на дуже тривалу перспективу і його вироблення можливе лише із залученням всіх зацікавлених сторін;
- єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу як безпосередньо так і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- Україна ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування без застережень;
- забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, національної безпеки здійснюють Служба безпеки, Міністерство внутрішніх справ, Національна гвардія, Збройні Сили, Рада національної безпеки, а особи, винні в посяганні на такі цінності, притягаються до кримінальної відповідальності;
- державне втручання у власну компетенцію органів місцевого самоврядування є недопустимим;
- місцеве самоврядування є основою громадянського суспільства та демократії, воно є запорукою цілісності країни, залучення активних громадян до суспільно корисної діяльності;
- виключно суд зупиняє, визнає незаконними дії та рішення органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Пропонуємо наступні концептуальні положення у зміні до Конституції України:

1. Запровадити дворівневе місцеве самоврядування: 1) первинний рівень - муніципалітет (один або декілька населених пунктів з навколишніми територіями); 2) вторинний рівень - область (спільні питання жителів муніципалітетів області).

2. Муніципалітети об'єднуються, роз'єднуються, змінюються, перейменовуються Урядом за умови з'ясування думки відповідних муніципальних рад відповідно до закону. Парламент може визнавати муніципалітети з великою чисельністю населення окремими муніципалітетами-областями (наприклад: муніципалітети з населенням понад 700 тисяч жителів, міста Київ та Севастополь).

3. Необхідно зберегти на рівні муніципалітету модель сильного мера, виборної посадової особи, яка очолює виконавчі органи та головує на засіданнях відповідної ради.

4. Жителі кожного муніципалітету повинні обирати своїх депутатів до обласної ради, а муніципальних рад можуть їх відкликати. Найважливіші рішення обласної ради потребують проведення консультацій з муніципальними радами. Рішення обласних рад виконують їх виконавчі органи.

5. Державну виконавчу владу в АР Крим, областях та повітах здійснюють виключно територіальні представництва органів державної влади. Порядок та способи координації вказаних територіальних представництв визначаються законом.

6. Компетенція органів місцевого самоврядування й надалі поділяється на власну та делеговану державою. Зупинення та скасування актів органів місцевого самоврядування здійснюється виключно у судовому порядку. Державний нагляд за делегованою державою компетенцією здійснюється територіальними представництвами органів державної влади в порядку та випадках, що визначаються законом.

Наголошуємо, що при опрацюванні остаточного тексту проекту змін до Конституції України в частині місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади є вкрай важливим залучення представників Асоціації міст України.

Прийнято Правлінням
Асоціації міст України
18 лютого 2020 року, м. Київ

РОЗ'ЯСНЮЄ:**АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ****ТОП-10 НОРМ ЗАКОНУ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»
ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

16 січня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про повну загальну середню освіту» (№0901). Асоціація міст України, проаналізувавши текст нормативно-правового акта, виокремила найбільш цікаві та актуальні для органів місцевого самоврядування норми та новації.

Основні повноваження**1. Щодо забезпечення територіальної доступності закладів освіти**

З метою створення територіальної доступності закладів загальної середньої освіти органи місцевого самоврядування забезпечують:

- формування та утримання мережі закладів освіти, у тому числі опорних, їхніх структурних підрозділів (філій);
- функціонування міжшкільних ресурсних центрів;
- закріплення території обслуговування за комунальними закладами освіти (їхніми структурними підрозділами), що забезпечують здобуття початкової та/або базової середньої освіти;
- підвезення учнів та педагогічних працівників до закладу освіти і у зворотному напрямку;
- створення та утримання пансіонів;
- сприяння запровадженню з урахуванням вибору батьків дітей або осіб, які досягли повноліття, різних форм здобуття повної загальної середньої освіти, їх забезпечення та підтримки тощо.

2. Щодо підвезення здобувачів освіти та педагогів до закладу освіти

– Підвезення до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку (до місця проживання) учнів і педагогічних працівників забезпечують органи місцевого самоврядування за рахунок місцевих бюджетів шкільними автобусами, у тому числі спеціально обладнаними для перевезення осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення.

– Підвезення іншим транспортом (у тому числі з попередньо визначеними зупинками) може здійснюватися за умови, що кількість учнів і педагогічних працівників, які потребують такого перевезення, не перевищує 8 осіб. Для цього органи місцевого самоврядування визначають порядок підвезення учнів до місця навчання та у зворотному напрямку (до місця проживання) та забезпечують його за кошти відповідних бюджетів.

3. Щодо забезпечення інклюзивності повної загальної середньої освіти

– Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

– Органи місцевого самоврядування та заклади освіти створюють особам з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти нарівні з іншими особами шляхом належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку.

4. Щодо управління мережею закладів загальної середньої освіти

– Кількість учнів у класі (наповнюваність класу) державного, комунального закладу освіти не може становити менше 5 учнів та більше: 24 учнів, які здобувають початкову освіту; 30 учнів, які здобувають базову чи профільну середню освіту. Ця норма набуде чинності 1 вересня 2024 року. До цього кількість учнів у класі (наповнюваність класу) державного, комунального закладу освіти, які здобувають початкову освіту, не може становити більше 30 осіб.

– Розвиток мережі комунальних початкових шкіл, гімназій забезпечують районні, міські, сільські, селищні ради.

– Розвиток мережі комунальних ліцеїв планують та забезпечують Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні та міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч).

– Рішення про утворення комунальних початкових шкіл, гімназій як окремих юридичних осіб, їх реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймають районні, міські, сільські, селищні ради.

– Рішення про утворення комунальних ліцеїв як окремих юридичних осіб, їх реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймають Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч).

– Для започаткування та провадження освітньої діяльності комунального ліцею у його складі має бути створено та функціонувати не менше чотирьох 10 класів.

– Рішення про утворення початкової школи як структурного підрозділу у складі гімназії, його реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) приймає (приймають) засновник (засновники) такого закладу освіти.

– У разі реорганізації чи ліквідації закладу загальної середньої освіти засновник зобов'язаний забезпечити учням можливість продовжити здобуття загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти. Реорганізація і ліквідація закладів загальної середньої освіти у сільській місцевості допускаються лише після громадського обговорення проєкту відповідного рішення засновника.

– Початкова школа функціонує як окрема юридична особа або як структурний підрозділ гімназії.

– Гімназія та ліцей функціонують як окремі юридичні особи.

– Як виняток, за рішенням засновника ліцей може також забезпечувати здобуття базової середньої освіти.

– З 2020 року санаторні школи (санаторні школи-інтернати) припиняють набір учнів до 1-9 класів. Засновники санаторних шкіл (санаторних шкіл-інтернатів) протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом мають змінити тип таких закладів освіти на ліцей з обов'язковим збереженням у їх складі пансіонів. З 1 вересня 2024 року такі ліцеї забезпечують здобуття виключно профільної середньої освіти.

5. Щодо управління майном ліквідованих закладів загальної середньої освіти

– Майно, у тому числі земельні ділянки, ліквідованих державних, комунальних закладів загальної середньої освіти або тих, діяльність яких зупинена, відповідно до рішення засновника може бути використане виключно для забезпечення здобуття освіти, надання послуг у сфері соціального захисту, культури та охорони здоров'я, у тому числі на засадах державно-приватного партнерства.

6. Щодо прав ОМС як засновника закладів загальної середньої освіти

– приймають рішення про утворення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) закладу загальної середньої освіти;

– закріплюють територію обслуговування за закладами;

– визначають Порядок підвезення до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку (до місця проживання) учнів і педагогічних працівників;

– погоджують утворення спеціального класу закладу освіти;

- розглядають заяви про відмову учням керівників закладів у задоволенні реалізації індивідуальної освітньої траєкторії в закладі освіти та розробленні індивідуального навчального плану;
- здійснюють контроль за додержанням вимог санітарного законодавства, законодавства про безпечність та якість харчових продуктів у закладах освіти;
- мають право встановлювати педагогам додаткові види та розміри доплат, підвищення окладів за рахунок власних надходжень.
- утворюють корпоративний заклад загальної середньої освіти;
- приймають рішення про утворення початкової школи як структурного підрозділу у складі гімназії, його реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу);
- затверджують статут (його нову редакцію), укладають засновницький договір закладу освіти у випадках, визначених законом;
- затверджують положення про конкурс на посаду керівника закладу загальної середньої освіти та склад конкурсної комісії;
- приймають рішення про проведення конкурсу на посаду керівника закладу загальної середньої освіти;
- затверджують за поданням закладу загальної середньої освіти стратегію розвитку такого закладу;
- фінансують виконання стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти (крім приватних та корпоративних закладів загальної середньої освіти), у тому числі здійснення інноваційної діяльності закладом освіти;
- утворюють та ліквідують структурні підрозділи у заснованих ним закладах загальної середньої освіти;
- здійснюють контроль за використанням закладом загальної середньої освіти публічних коштів;
- здійснюють контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками віку, статі, раси, кольору шкіри, стану здоров'я, інвалідності, особливих освітніх потреб, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, місця проживання, мови спілкування, походження, сімейного, соціального та майнового стану, складних життєвих обставин, наявності судимості та іншими ознаками;
- затверджують кошторис закладу загальної середньої освіти, у тому числі обсяг коштів, що передбачається на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, та контролює його виконання;
- реалізують інші права, передбачені цим Законом та іншими актами законодавства.

Контроль за рішеннями органів місцевого самоврядування

7. Щодо контролю за рішеннями ОМС у сфері загальної середньої освіти

- Освітній омбудсмен має право: отримувати від закладів освіти та органів управління освітою інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, у тому числі інформацію з обмеженим доступом; вимагати від органів місцевого самоврядування сприяння проведенню перевірок фактів, викладених у зверненнях учасників освітнього процесу; за результатами розгляду звернень та/або проведених перевірок надавати рекомендації органам управління освітою, органам місцевого самоврядування, вимагати від них припинення порушення та/або відновлення порушених прав чи законних інтересів учасників освітнього процесу, спрямовувати до них подання про проведення службових розслідувань, повідомляти правоохоронні органи щодо виявлених фактів порушення законодавства; безперешкодно відвідувати органи місцевого самоврядування, заклади освіти всіх рівнів, не заважаючи освітньому процесу, а також брати участь у засіданнях органів місцевого самоврядування з питань, що належать до його компетенції; звертатися до органів місцевого самоврядування щодо виявлених фактів порушення права людини на освіту та законодавства у сфері освіти.

– Місцеві державні адміністрації: проводять моніторинг роботи та рішень органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів у частині реалізації ними державної політики та дотримання законодавства у сфері освіти, а також виконання ними прав і обов'язків засновників закладів освіти, визначених цим Законом та Законом України “Про освіту”; надають органам місцевого самоврядування, їх виконавчим органам, посадовим особам рекомендації щодо усунення порушень законодавства з питань освіти та виконання ними прав і обов'язків засновників закладів освіти, визначених цим Законом та Законом України “Про освіту”; звертаються до суду з позовами про зобов'язання органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб усунути порушення та виконати вимоги законодавства у сфері загальної середньої освіти; можуть ініціювати проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю).

– Державна служба якості освіти України: здійснює державний нагляд (контроль) у сфері загальної середньої освіти; ДСЯОУ та її територіальні органи проводять інституційний аудит закладів освіти; аналізують діяльність місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти (за наявності) в частині, що стосується дотримання законодавства з питань освіти і забезпечення якості освіти на відповідній території, та надають їм відповідні висновки і рекомендації, що оприлюднюються на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти та відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування протягом п'яти робочих днів з дня їх надання.

Кадрова політика в сфері освіти

8. Щодо організації та проведення конкурсу на посаду керівника комунального закладу освіти

– Рішення про проведення конкурсу приймається засновником комунального закладу загальної середньої освіти або уповноваженим ним органом (посадовою особою).

– Оголошення про проведення конкурсу оприлюднюється на офіційному вебсайті засновника та на офіційному вебсайті закладу освіти (за наявності) наступного робочого дня після прийняття рішення про проведення конкурсу. Для проведення конкурсу засновник формує та затверджує конкурсну комісію чисельністю від 6 до 15 осіб.

– Засновник зобов'язаний забезпечити відеофіксацію та (за можливості) відеотрансляцію конкурсного відбору з подальшим оприлюдненням на своєму офіційному вебсайті відеозапису протягом одного робочого дня з дня його проведення.

9. Щодо трудових відносин з керівниками закладів освіти та педагогічними працівниками, які досягли пенсійного віку

– Педагогічні працівники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, які досягли пенсійного віку та яким виплачується пенсія за віком, працюють на основі трудових договорів, що укладаються строком від одного до трьох років. До 1 липня 2020 року керівники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти зобов'язані припинити безстрокові трудові договори з педагогічними працівниками таких закладів освіти, яким виплачується пенсія за віком, з одночасним укладенням з ними трудових договорів строком на один рік. У разі незгоди з продовженням трудових відносин на умовах строкового трудового договору педагогічні працівники, яким виплачується пенсія за віком, звільняються згідно з пунктом 9 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. Після закінчення строку трудового договору з такими педагогічними працівниками можуть укладатися строкові трудові договори.

– Набрання чинності цим Законом є підставою для припинення безстрокового трудового договору з керівниками державних і комунальних закладів загальної середньої освіти згідно з пунктом 9 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. До 1 липня 2020 року засновники державних і комунальних закладів загальної середньої освіти або уповно-

важені ними органи зобов'язані припинити безстрокові трудові договори з керівниками таких закладів та одночасно укласти з ними (за їх згодою) трудові договори строком на шість років (з керівниками, які отримують пенсію за віком, - на один рік) без проведення конкурсу. У разі їх незгоди з продовженням трудових відносин на умовах строкового трудового договору – звільнити їх згідно з пунктом 9 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. Після завершення строку трудового договору такі особи мають право обиратися на посаду керівника того самого закладу освіти на ще один строк відповідно до статті 39 цього Закону.

10. Щодо створення центрів професійного розвитку педагогічних працівників

– До 1 вересня 2020 року органам місцевого самоврядування та місцевим державним адміністраціям необхідно забезпечити створення районних, міських (районних у містах) центрів професійного розвитку педагогічних працівників шляхом реорганізації науково-методичних (методичних) установ (центрів, кабінетів), крім закладів післядипломної освіти, та організувати і забезпечити відбір працівників до зазначених центрів на конкурсних засадах.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ ПРО ЗМЕНШЕННЯ ШТРАФІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

2 лютого набув чинності Закон України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України» №378-IX від 12.12.2019.

Закон передбачає ряд нововведень щодо зменшення штрафів за порушення законодавства про працю:

1. Штраф за фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудового договору, оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, та виплати заробітної плати без нарахування та сплати ЄСВ та податків:

- зменшено **до десятикратного розміру мінімальної зарплати** за кожного працівника;
- для юридичних осіб та ФОП, які є платниками єдиного податку I-III груп, вперше **застосовується попередження**;
- у разі повторного порушення протягом 2 років - **у тридцятикратному розмірі мінімальної зарплати** за кожного працівника.

2. Штраф за недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці зменшено **до двократного розміру мінімальної зарплати** за кожного працівника.

3. Штраф за недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання військових (альтернативних військовим) обов'язків:

- зменшено **до чотирикратного розміру мінімальної зарплати** за кожного працівника,
- для юридичних осіб та ФОП, які є платниками єдиного податку I-III груп, **застосовується попередження**;

4. Штраф за недопущення до проведення перевірки або створення перешкод у її проведенні з питань оформлення трудових відносин та виплати заробітної плати без нарахування та сплати ЄСВ та податків зменшено **до шістнадцятикратного розміру мінімальної зарплати**.

5. Штраф за порушення інших вимог законодавства про працю:
– встановлюється **у розмірі мінімальної зарплати за кожне порушення**;
– у разі повторного порушення встановлюється **у двократному розмірі мінімальної зарплати за кожне таке порушення**.

6. У разі сплати юридичною особою та ФОП **50 % розміру штрафу протягом 10 банківських днів** з дня вручення постанови, така постанова вважається виконаною.

Коментар щодо застосування норми:

Відповідно до статті 58. Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 09.02.1999 № 1-рп/99, положення зазначеної норми (щодо пом'якшення чи скасування відповідальності) стосується виключно людини і громадянина (фізичної особи). Тобто, якщо постанова була вручена до 2 лютого:

- юридичним особам – вони зобов'язані сплатити 100% розміру штрафу;
- ФОП – вони мають право сплатити 50 % розміру штрафу протягом 10 банківських днів.

7. У разі виконання припису та усунення виявлених порушень у визначені приписом строки (крім порушень з питань оформлення трудових відносин та виплати заробітної плати без нарахування та сплати ЄСВ та податків, недопущення до проведення перевірки або створення перешкод у її проведенні) **заходи щодо притягнення до відповідальності не застосовуються**.

8. Заходи щодо притягнення до відповідальності застосовуються одночасно із винесенням припису незалежно від факту усунення виявлених при проведенні перевірки порушень за вчинення порушення з питань:

- оформлення трудових відносин;
- виплати заробітної плати без нарахування та сплати ЄСВ та податків;
- недопущення до проведення перевірки або створення перешкод у її проведенні;
- вчинення повторного протягом року порушення.

На сьогодні ще не затверджена форма попередження. АМУ рекомендує складати інші документи, що передують попередженню.

Нагадаємо, Асоціація міст України спільно з Державною службою України з питань праці розробили методичні рекомендації «Здійснення органами місцевого самоврядування контролю за дотриманням законодавства про працю». Електронна версія – на сайті Асоціації www.auc.org.ua у розділі БІБЛІОТЕКА

**Увага! Консультацію експертів АМУ можна
отримати, надіславши запит у блоці
“Консультації” на сайті Асоціації auc.org.ua**

*** Досвід європейських міст

Варшава, Польща

Місто впроваджує електронний контроль за паркуванням

Управління міських доріг Варшави ввело в дію електронну систему контролю за паркуванням, яка працює за допомогою спеціальних машин. Два електромобілі зі сканером на даху курсують за певним маршрутом, зчитуючи номерні знаки припаркованих автовок. За 15 хвилин вони знову проїжджають тим самим маршрутом, перевіряючи, чи встигли водії за цей час оплатити паркування.

В Управлінні зазначають, що за перший день обидва електромобілі відсканували номери понад 13 тисяч автовок, із яких майже 4,5 тисячі були скановані двічі. Їх система залишила у пам'яті, решту видалила.

Інформація про відскановані двічі номери – тобто ті автомобілі, які перебували на парковці принаймні чверть години – надходить до бази даних наступного дня та звіряється з даними лічильників паркування. На цьому етапі система автоматично видаляє номери машин, за паркування яких сплачено. Решті надсилають повідомлення про штрафи поштою.

За результатами першого дня роботи системи е-контролю за паркуванням були оштрафовані водії 603 авто (13% від усіх відсканованих), які порушили правила.

За матеріалами сайту <https://zdm.waw.pl>

Париж, Франція

Міська влада закликає городян стати «садівниками міста»

Нещодавно прийнятий закон «permis de végétaliser» дозволяє кожному містянину «садити, вирощувати та збирати урожай на будь-якій вільній ділянці міської землі». Відтепер парижани можуть висаджувати рослини в будь-якому місці.

Мета «зеленого» закону – дати кожному жителю Парижа право садити, вирощувати та збирати урожай на будь-якій вільній ділянці міської землі.

Ще одна мета ініціативи – додати сотні гектарів зелених територій до міського простору Парижу, запропонувавши його мешканцям легкий доступ до садівництва.

Городяни можуть подати заявку на отримання дозволу висаджувати рослини на громадській території: наприклад, на даху або створити вертикальний сад на стіні будівлі. Термін дії заявки – три роки, з можливістю продовження.

Власники дозволів, які вже долучились до садівництва, ініціювали підписання хартиї щодо відмовлення від пестицидів. Також заохочується вирощування рослин, що приваблюють бджіл. Міські садівники-початківці отримують набір для посадки рослин, що включатиме насіння і ґрунт.

Окрім розвитку мікросадівництва Париж розпочав програму екологічного оздоровлення міста, метою якої є створення 30 га садів. Планується висадити двадцять тисяч нових дерев та започаткувати майже 200 проєктів з озеленення та садівництва у міських школах.

Ініціативи з озеленення міст зараз стрімко розвиваються по всій Франції.

За матеріалами сайту <https://popurcity.net>

Лісабон, Португалія

Лісабон - «Зелена столиця» Європи 2020 року

Цей титул столиця Португалії отримала за комплексний розвиток екотехнологій.

Так, у місті переробляють 34% відходів, а на звалище відправляється всього 1%. З 2008 року у Лісабоні з'явилося понад 250 га зелених насаджень, площа яких, згідно з планами мерії, до 2021 року повинна збільшитись до 350 га. У місті побудовано 90 км велодоріжок, а до 2021 року їх протяжність збільшиться до 200 км.

Влада португальської столиці мотивує жителів користуватися громадським транспортом. Так, у 2019 році в Лісабоні запроваджено новий єдиний проїзний квиток, вартість якого становить 1 євро на цілий день на будь-які види транспорту.

До 2050 року Лісабон зобов'язався знизити кількість шкідливих викидів до нейтрального рівня, а використання води зменшити на 25%. У 2025 році місто планує облаштувати систему збору дощової води для господарських цілей, а також побудувати кілька сонячних електростанцій, які забезпечуватимуть енергією електричні види громадського транспорту, у тому числі знаменитий лісабонський трамвай.

Також імідж Лісабона як «Зеленої столиці» підтримує проєкт Powered by Biodiesel, який має на меті оцінити можливість переведення міського транспорту на паливо, вироблене з відпрацьованих харчових жирів. Нині випробування тривають на одному з головних автобусних маршрутах міста.

Лісабон перший серед міст Південної Європи завоював титул «Зеленої столиці», який присуджується Єврокомісією щорічно з 2008 року. Це звання можуть отримати міста з населенням понад 100 тисяч людей. У 2019 році зеленою столицею Європи був визнаний Осло.

За матеріалами сайту <https://ec.europa.eu>

Гельсінкі, Фінляндія

Місто оголосило конкурс проєктів для переведення на відновлювальну енергію системи теплопостачання. Переможець отримає мільйон євро

Міська влада Гельсінкі оголосила міжнародний конкурс екологічних проєктів з переведення міської теплоенергетики на відновлювані джерела енергії. Заявки прийматимуться на спеціально створеному ресурсі Helsinki Energy Challenge до 31 травня 2020 року.

Переможець конкурсу - розробник найкращого рішення для модернізації опалення міста - отримає один мільйон євро на найближче десятиріччя.

Головна вимога до проєктів - зробити вуглецево-нейтральною всю опалювальну систему міста, використовуючи при цьому якомога менше біомаси. До 2029 року столиця Фінляндії планує повністю відмовитись від вугілля.

У якості пропозицій приймаються нові технології виробництва тепла чи рішення, які покращать існуючі процеси, енергоефективні проєкти та нетехнологічні інновації (наприклад, операційна чи бізнес-модель для міських структур). Всі вони можуть бути об'єднані в одному проєкті.

Пропозиції будуть оцінюватися за впливом на клімат та природні ресурси, а також за вартістю, графіком реалізації, можливістю впровадження, надійністю поставок та потенціалом. Переможця обере міжнародне експертне незалежне журі.

Фіналісти будуть оголошені 2 липня. Під час спеціального триденного заходу вони отримають додаткову інформацію та рекомендації щодо підготовки розширеної версії своєї пропозиції, а також по 10 тисяч євро на кожну команду для розвитку проєкту. Головний переможець конкурсу буде оголошений 24 листопада 2020 року.

Поборотися за мільйон можуть всі бажаючі, у кожній команді повинно бути не менше двох учасників.

Конкурсом, результатами якого організатори готові ділитися з іншими містами, вже зацікавились і заявили про готовність підтримати Торонто, Ванкувер, Амстердам і Лідс. Всесвітній економічний форум і кліматична мережа C40 провідних міст світу вже допомогли Гельсінкі на етапі планування змагань. Науковим консультантом виступить фінський Технологічний дослідницький інститут VTT.

За матеріалами сайту <https://energychallenge.hel.fi>

РИНОК ЗЕМЛІ: ЩО ОТРИМАЮТЬ РЕГІОНИ?

Ярослав Рабошук,
директор Аналітичного центру Асоціації міст України

Парламент повертається до розгляду законопроекту про ринок землі. Його відкриття однозначно вплине на місцеві громади, для яких землі – суттєве джерело наповнення бюджетів. Утім, чи стануть вони заможнішими?

Поки у Верховній Раді точаться гострі дискусії щодо запровадження ринку землі в Україні, поза увагою залишається питання оподаткування земель в умовах ринку. Але запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення однозначно матиме вплив на структуру надходжень місцевих бюджетів від плати за землю до податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку. І всі можливі ризики варто врахувати вже зараз, у процесі впровадження реформи.

Земельні ресурси є значним джерелом наповнення місцевих бюджетів, які територіальними громадами спрямовуються на вирішення питань місцевого значення: благоустроїв, житлово-комунальне господарство, освіту, охорону здоров'я, соціальні допомоги. Загальна сума надходжень місцевих бюджетів від плати за землю становила 2018 року 27,3 мільярда гривень, а 2019-го – 32,9 мільярда (див. табл. 1). У загальному обсязі доходів місцевих бюджетів (без державних субвенцій і дотацій) на плату за землю припадає майже 11%.

Табл. 1. Надходження до місцевих бюджетів від сплати земельного податку та орендної плати за землю у 2018–2019 роках,

млрд грн

Показник	2018 рік	2019 рік
Земельний податок з юридичних осіб	8,2	11,5
Орендна плата з юридичних осіб	15,3	17,2
Земельний податок з фізичних осіб	1,6	1,9
Реструктурована сума заборгованості з плати за землю	0,1	0
Орендна плата з фізичних осіб	2,1	2,3
Плата за землю, разом	27,3	32,9

Однак надходження місцевих бюджетів від землі не обмежуються лише земельним податком та орендною платою за неї. Є ще єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників (див. табл. 2), податок на доходи фізичних осіб, який сплачується сільськогосподарськими підприємствами, з виплаченої орендної плати за приватні земельні ділянки (паї), надходження від продажу земельних ділянок.

Обсяг єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників залежить від нормативної грошової оцінки земель сільгосппризначення. Агрохолдинги, які наразі є основними вигодонабувачами відкриття земельного ринку, уже чотири роки поспіль успішно адвокатують податкові пільги для себе, зокрема шляхом незастосування коефіцієнтів інфляції до нормативної грошової оцінки земель. Для прикладу, розмір єдиного податку, який вони сплачують, залишається з року в рік однаковим. За нашими

Табл. 2. Надходження до місцевих бюджетів від сплати єдиного податку у 2018–2019 роках,

млрд грн		
Показник	2018 рік	2019 рік
Єдиний податок з юридичних осіб	4,4	5,0
Єдиний податок з фізичних осіб	19,9	25,0
Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%	5,3	5,3
Єдиний податок, разом	29,6	35,3

підрахунками, у такий спосіб великі сільськогосподарські виробники “економлять” на несплаті податків до місцевих бюджетів близько одного мільярда гривень щороку.

Частка земель територіальних громад (комунальної власності) є незначною і не перевищує, за нашими оцінками, 7% площі земель України. До 2018 року земельний фонд комунальної власності в основному був обмежений територіями населених пунктів. Заяви керівництва держави протягом останніх п’яти років про необхідність розширити повноваження територіальних громад та їх органів місцевого самоврядування у земельній сфері залишилися декларативними. Відповідних змін до законодавства так і не було прийнято. Наразі у Верховній Раді України дев’ятого скликання також зареєстровано законопроект, за яким частину земель державної власності буде передано територіальним громадам (законопроект №2194). Усього в перспективі у комунальну власність може бути передано близько 10 мільйонів гектарів земель, у тому числі і землі водного фонду, промисловості, лісові землі.

Протягом 2018–2019 років територіальні громади поповнили свій земельний банк на 1,7 мільйона гектарів земель сільськогосподарського призначення за рахунок їх передачі із державної власності. Це стало можливим у рамках реалізації реформи місцевого самоврядування та підтримки процесів об’єднання територіальних громад. 2020 року практика передачі “в ручному режимі” земель від Держгеокадастру до територіальних громад припинилася.

Варто зазначити, що, попри незначні обсяги земель у комунальній власності, територіальні громади є більш активними учасниками ринку землі порівняно з державою. В основному органи місцевого самоврядування продають несільськогосподарські земельні ділянки для комерційних і промислових потреб у межах населених пунктів. Земельні ділянки для товарного сільськогосподарського використання наразі перебувають під дією мораторію та не можуть продаватися територіальними громадами у приватну власність. Надходження місцевих бюджетів від продажу земельних ділянок 2018 року становили 1,4 мільярда гривень, а 2019-го – вже 1,9 мільярда. Такі надходження зараховуються до бюджету розвитку місцевих бюджетів, тобто можуть бути використані виключно на капітальні видатки.

Також на конкурентних засадах місцеві ради продають право оренди на земельні ділянки. 2018 року на таких засадах було передано 1260 ділянок комунальної власності, з них майже половину – 585 ділянок – для сільськогосподарського використання.

Кожна громада самостійно вирішує, що робити з вільними земельними ділянками: продати у приватну власність чи передати в оренду. Продаж у власність — це значний одноразовий платіж для місцевого бюджету, а передача в оренду — стабільні надходження протягом тривалого часу.

На жаль, ринкова ціна на земельні ділянки або права на них спотворюється через наявну у законодавстві

можливість для громадян отримати безоплатно земельні ділянки у приватну власність. Водночас це ще й корупційні ризики — навіщо платити на аукціоні, якщо можна “вирішити” питання в інший спосіб.

Впровадження ринку землі однозначно вплине на надходження місцевих бюджетів. Відповідно, реформа має відбуватися за участі територіальних громад та органів місцевого самоврядування. Їх вплив на процеси повинен зрости, аби їхні бюджети не почали скорочуватися. Йдеться насамперед про збільшення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування за рахунок передачі земель з державної у комунальну власність, про перегляд процедур та умов безоплатної передачі земель у приватну власність і залучення місцевих громад у процес продажу земельних ділянок приватної власності.

Територіальні громади мають бути активними учасниками впровадження ринку земель сільськогосподарського призначення, адже земля — це не лише фінансовий ресурс для вирішення питань місцевого значення, а й територіальний базис для їх розвитку.

Опубліковано на сайті “Дзеркало тижня”

<https://dt.ua/>